

บทที่ 3

บทสรุป และข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำสันธานในสมัยสุโขทัย
อยุธยา กับสมัยปัจจุบัน สรุปได้ดังนี้ คือ

ประการแรก สันธานที่ปรากฏในสมัยสุโขทัย อยุธยา และปัจจุบัน มีที่ใช้
จำแนกได้ ดังนี้

1. สันธานเชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเงื่อนไขหรือเงื่อนไขทางเวลา
หรือที่แสดงความหมายสมมุติ ได้แก่ ต่อ, ถ้า, เมื่อ, เมื่อใด, แม้น
2. สันธานเชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเวลา ได้แก่ กว่า, ครั้น, จน,
เคย, เคยแต่, ต่อ, แต่, เมื่อ
3. สันธานเชื่อมประโยคที่มีความหมายขัดแย้งกันหรือมีความหมายตรงข้ามกัน
ได้แก่ ต่อ, แต่, ถึง, เท่าหรือเท่า, ทั้ง, มิ, แม้น
4. สันธานเชื่อมประโยคที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน หรือแสดงเหตุการณ์
ต่อเนื่องกัน ได้แก่ ก็, กับ, จึง, แต่, ทั้ง, แล, แล้ว, อนึ่ง, อีก
5. สันธานเชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเหตุและผล
สันธานเชื่อมประโยคที่แสดงเหตุ ได้แก่ ด้วย, เพราะ, เพื่อ, เหตุ
สันธานเชื่อมประโยคที่แสดงผล ได้แก่ จึง, จน, ถึง, เข้ม
6. สันธานเชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางความมุ่งหมาย ได้แก่ เพื่อ
7. สันธานเชื่อมประโยคที่กล่าวถึงสิ่งต่างกัน บุคคลต่างกันหรือเหตุการณ์
ต่างกันได้แก่ ส่วน
8. สันธานใช้เพื่อความสละสลวย ได้แก่ ก็
9. สันธานเชื่อมประโยคแสดงการเปรียบเทียบ ได้แก่ กว่า
10. สันธานเชื่อมประโยคที่มีความหมายทางคาดคะเน ได้แก่ เกือบ

ประการที่สอง จากการศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำสันธานในสมัยสุโขทัย
อยุธยา กับสมัยปัจจุบัน ล้วนถึงความเหมือนและความแตกต่างของการใช้คำสันธานได้ดังนี้

1. สันธานที่ปรากฏทั้งในสมัยสุโขทัย อยุธยา และปัจจุบัน
 - 1.1 สันธานที่มีที่ใช้เหมือนกันทุกประการทั้งในสมัยสุโขทัย อยุธยา และปัจจุบัน

<u>ได้แก่</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นสันธานเชื่อมประโยคที่คล้ายตามกันหรือแสดง เหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกัน 2. เป็นสันธานใช้เพื่อความสละสลวย
<u>จึง</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นสันธานเชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทาง เหตุและผล 2. เป็นสันธานเชื่อมประโยคแสดง เหตุการณ์ต่อเนื่องกัน
<u>ถ้า</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นสันธานเชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทาง เงื่อนไขหรือที่แสดงความหมายสมมุติ
<u>เท่าหรือเท่าว่า</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นสันธานเชื่อมประโยคที่มีความหมายตรงข้ามกัน
<u>เพราะ</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นสันธานเชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทาง เหตุและผล
<u>เมื่อ</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นสันธานเชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทาง เวลา 2. เป็นสันธานเชื่อมประโยคที่แสดง เงื่อนไขทาง เวลา
<u>แลหรือและ</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นสันธานเชื่อมประโยคที่มีความหมายคล้ายตามกันหรือแสดง เหตุการณ์ต่อเนื่องกัน
<u>แล้ว</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นสันธานเชื่อมประโยคแสดง เหตุการณ์ต่อเนื่องกัน
<u>ล้วน</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นสันธานเชื่อมประโยคกล่าวถึงสิ่งต่างกัน บุคคลต่างกัน หรือเหตุการณ์ต่างกัน
<u>เหตุ</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นสันธานเชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทาง เหตุและผล
<u>อนึ่ง</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นสันธานเชื่อมประโยคที่มีความหมายคล้ายตามกัน
<u>อีก</u>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นสันธานเชื่อมประโยคที่มีความหมายคล้ายตามกัน

1.2 สันธานที่มีที่ใช้ทั้งที่เหมือนและแตกต่างกัน ได้แก่

	<u>มีที่ใช้เหมือนกัน</u>	<u>มีที่ใช้แตกต่างกัน</u>
<u>กว่า</u>	เป็นสันธานเชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเวลาทั้งในสมัยสุโขทัย อยุรยาและปัจจุบัน	เป็นสันธานเชื่อมประโยคที่แสดงการเปรียบเทียบปรากฏในปัจจุบัน
<u>ครั้น</u>	1. เป็นสันธานเชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเวลาแสดงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้วทั้งในสมัยสุโขทัย อยุรยาและปัจจุบัน	เป็นสันธานเชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเวลาแสดงเหตุการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้นปรากฏในสมัยอยุธยาและปัจจุบัน
<u>ก็</u>	1. เป็นสันธานเชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเงื่อนไขทั้งในสมัยสุโขทัย อยุรยาและปัจจุบัน	2. เป็นสันธานเชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเวลาปรากฏในสมัยสุโขทัย อยุรยาและปัจจุบัน เป็นสันธานเชื่อมประโยคที่มีความหมายขัดแย้งกันปรากฏในปัจจุบัน
<u>แต่</u>	เป็นสันธานเชื่อมประโยคที่มีความหมายขัดแย้งกันทั้งในสมัยสุโขทัย อยุรยาและปัจจุบัน	1. เป็นสันธานเชื่อมประโยคที่มีความหมายคล้ายคามากันปรากฏในสมัยสุโขทัย และอยุธยา 2. เป็นสันธานเชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเวลาปรากฏในสมัยอยุธยาและปัจจุบัน
<u>ทั้ง</u>	เป็นสันธานเชื่อมประโยคที่มีความหมายคล้ายคามากันทั้งในสมัยสุโขทัย อยุรยาและปัจจุบัน	เป็นสันธานเชื่อมประโยคที่มีความหมายขัดแย้งกันปรากฏในปัจจุบัน

<p><u>เพื่อ</u> เป็นสนธิฐาน เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางความมุ่งหมาย ทั้งในสมัยสุโขทัย อยุธยา และปัจจุบัน</p>	<p>เป็นสนธิฐาน เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทาง เหตุและผลปรากฏในสมัยสุโขทัย และอยุธยา</p>
<p><u>แนบ, แน้</u> เป็นสนธิฐาน เชื่อมประโยคที่มีความหมายขัดแย้งกันทั้งในสมัยสุโขทัย อยุธยา และปัจจุบัน</p>	<p>เป็นสนธิฐาน เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเงื่อนไขปรากฏในสมัยสุโขทัย อยุธยา และปัจจุบัน</p>

2. สนธิฐานที่ปรากฏเฉพาะในสมัยสุโขทัยและอยุธยาเท่านั้น ไม่มีใช้ในปัจจุบัน ได้แก่
๑. เป็นสนธิฐาน เชื่อมประโยคที่มีความหมายขัดแย้งกันปรากฏในสมัยสุโขทัยเท่านั้น
 2. เป็นสนธิฐาน เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเงื่อนไขหรือที่แสดง ความหมายสมมุติปรากฏในสมัยสุโขทัยและอยุธยา
3. สนธิฐานที่ปรากฏในสมัยอยุธยาและปัจจุบันเท่านั้น ไม่ปรากฏในสมัยสุโขทัย ได้แก่
๑. เป็นสนธิฐาน เชื่อมประโยคที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน
 ๒. เป็นสนธิฐาน เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทาง เหตุและผล
 ๓. เป็นสนธิฐาน เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทาง เหตุและผล
 ๔. เป็นสนธิฐาน เชื่อมประโยคที่มีความหมายขัดแย้งกัน
 ๕. เป็นสนธิฐาน เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทาง เหตุและผล
4. สนธิฐานที่ปรากฏในสมัยสุโขทัยเท่านั้น ไม่ปรากฏในสมัยอยุธยา และไม่มีใช้ในปัจจุบัน ได้แก่
๑. เป็นสนธิฐาน เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทาง เวลา
 ๒. เป็นสนธิฐาน เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทาง เหตุและผล
5. สนธิฐานที่ปรากฏเฉพาะในสมัยสุโขทัยเท่านั้น ไม่ปรากฏในข้อมูลสมัยสุโขทัยและไม่มีใช้ในปัจจุบัน ได้แก่
๑. เป็นสนธิฐาน เชื่อมประโยคที่มีความหมายทาง คาคะเน

จากผลสรุปดังกล่าว อาจแสดงเป็นตารางได้ดังนี้

*

คำ พื้นฐาน	มีที่ใช้	ดู โซทัย	อ ยุชยา	ป ัจจุบัน
ก็	1. เชื่อมประโยคที่คล้ายคลึงกันหรือแสดงเหตุการณ์ที่ ต่อเนื่องกัน	๒๑	๒๑	๒๑
	2. ใช้เพื่อความสละสลวย	๒๑	๒๑	๒๑
กว่า	1. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเวลา	๒๑	๒๑	๒๑
	2. เชื่อมประโยคแสดงการเปรียบเทียบ	-	-	๒๑
กับ	เชื่อมประโยคที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน	-	๒๑	๒๑
เกลือก	เชื่อมประโยคที่มีความหมายทางคาดคะเน	-	๒๑	-
ครั้น	1. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเวลา แสดงเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้นแล้ว	๒๑	๒๑	๒๑
	2. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเวลา แสดงเหตุการณ์ ที่ยังไม่เกิดขึ้น	-	๒๑	๒๑
จึง	1. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเหตุและผล	๒๑	๒๑	๒๑
	2. เชื่อมประโยคที่แสดง เหตุการณ์ต่อเนื่องกัน	๒๑	๒๑	๒๑
จน	1. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเหตุและผล	-	๒๑	๒๑
	2. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเวลา	-	๒๑	๒๑
ควาย	เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเหตุและผล	-	๒๑	๒๑
เคียงมแต่	เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเวลา	๒๑	-	-
ต่อ	1. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเวลา	๒๑	๒๑	๒๑
	2. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเงื่อนไข	๒๑	๒๑	๒๑
	3. เชื่อมประโยคที่มีความหมายขัดแย้งกัน	-	-	๒๑
แต่	1. เชื่อมประโยคที่มีความหมายขัดแย้งกัน	๒๑	๒๑	๒๑
	2. เชื่อมประโยคที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน	๒๑	๒๑	-
	3. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเวลา	-	๒๑	๒๑

คำ ต้นฐาน	มีที่ใช้	สุโขทัย	อยุธยา	ปัจจุบัน
ถ้า	เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเงื่อนไข หรือที่แสดง+ความหมายสมมุติ	๒๒	๒๒	๒๒
ถึง	1. เชื่อมประโยคที่มีความหมายขัดแย้งกัน ✓	-	๒๒	๒๒
เท่า, ทว่า	2. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเหตุและผล	-	๒๒	๒๒
ทั้ง	เชื่อมประโยคที่มีความหมายตรงข้ามกัน	๒๒	๒๒	๒๒
๑	1. เชื่อมประโยคที่มีความหมายคล้ายคามากัน	๒๒	๒๒	๒๒
๒	2. เชื่อมประโยคที่มีความหมายขัดแย้งกัน ✓	-	-	๒๒
เพราะ	1. เชื่อมประโยคที่มีความหมายขัดแย้งกัน ✓	๒๒	-	-
เพื่อ	2. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเงื่อนไขหรือที่ แสดงความหมาย—สมมุติ	๒๒	๒๒	-
เมื่อ	เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเหตุและผล	๒๒	๒๒	๒๒
แม้	1. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเหตุและผล	๒๒	๒๒	-
แล้ว	2. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางความมุ่งหมาย	๒๒	๒๒	๒๒
ส่วน	1. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเวลา	๒๒	๒๒	๒๒
	2. เชื่อมประโยคที่แสดงเงื่อนไขทางเวลา	๒๒	๒๒	๒๒
	1. เชื่อมประโยคที่มีความหมายขัดแย้งกัน ✓	๒๒	๒๒	๒๒
	2. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเงื่อนไข หรือที่แสดงความหมายสมมุติ	๒๒	๒๒	-
	เชื่อมประโยคที่มีความหมายคล้ายคามากันหรือที่ แสดงเหตุการณ์ต่อเนื่องกัน	๒๒	๒๒	๒๒
	เชื่อมประโยคแสดงเหตุการณ์ต่อเนื่องกัน	๒๒	๒๒	๒๒
	เชื่อมประโยคกล่าวถึงสิ่งต่างกัน บุคคลต่างกัน หรือ เหตุการณ์ต่างกัน	๒๒	๒๒	๒๒

คำ สันธาน	มีที่ใช้	สุโขทัย	อยุธยา	ปัจจุบัน
เทียบ	เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทาง เหตุและผล	มี	-	-
เหตุ	เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทาง เหตุและผล	มี	มี	มี
อนึ่ง	เชื่อมประโยคที่คล้ายคลึงกัน	มี	มี	มี
อีก	เชื่อมประโยคที่คล้ายคลึงกัน	มี	มี	มี

๑๑

ประการที่สาม จากการศึกษาเปรียบเทียบการใช้คำสันธานในสมัยสุโขทัย อยุธยา และปัจจุบัน อาจจะเปรียบเทียบการปรากฏของคำสันธาน คือ ปรากฏเป็นสันธานเดี่ยว กลุ่มคำสันธาน และสันธานคู่¹ ได้ดังนี้

คำ สันธาน	มีที่ใช้	สุโขทัย	อยุธยา	ปัจจุบัน
ก็ /	1. เชื่อมประโยคที่คล้ายคลึงกันหรือแสดง เหตุการณ์ที่ต่อเนื่องกัน	ค-ก-ค	ค-ก-ค	ค-ก-ค
	2. ใช้เพื่อความสละสลวย	ค-ก	ค-ก	ค-ก
กว่า	1. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทาง เวลา	ค	ค	ค-ก-ค
	2. เชื่อมประโยคแสดงการ เปรียบเทียบ	—	—	ค-ก
กับ /	เชื่อมประโยคที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน	—	ค-ก	ค-ก
เกลือก	เชื่อมประโยคที่มีความหมายทางคาดคะเน	—	ค	—
ครั้น	1. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทาง เวลาแสดง เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว	ค-ก-ค	ค-ก-ค	ค-ก-ค
	2. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทาง เวลา แสดงเหตุการณ์ที่ยังไม่เกิดขึ้น	—	ค- ก	ค

¹ สันธานเดี่ยว = ค
 กลุ่มคำสันธาน = ก
 สันธานคู่ = ค

คำ สันธาน	ที่ใช้	สุโขทัย	อยุธยา	ปัจจุบัน
จึง	1. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเหตุและผล	ค-ก-ค	ค-ก-ค	ค-ค-ค
	2. เชื่อมประโยคที่แสดง เหตุการณ์ต่อเนื่องกัน	ค -ค	ค-ก-ค	ก-ค
จน	1. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเหตุและผล	—	ค-ก	ค-ก
	2. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเวลา	—	ค-ก	ค-ก
ควย	เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเหตุและผล	—	ค-ก-ค	ค-ก-ค
	เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเวลา	ก	—	—
ต่อ	1. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเวลา	ค-ก	ค	ก
	2. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเงื่อนไข	ก-ค	ค-ก-ค	ก
	3. เชื่อมประโยคที่มีความหมายขัดแย้งกัน	—	—	ก
แต่	1. เชื่อมประโยคที่มีความหมายขัดแย้งกัน	ค-ก	ค-ก	ค-ก
	2. เชื่อมประโยคที่มีความหมายคล้ายตามกัน	ค	ค	—
	3. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเวลา	—	ค-ก	ค-ก
ถ้า	เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเงื่อนไข	—	—	—
	หรือที่แสดงความหมายสมมุติ	ค-ก-ค	ค-ก-ค	ค-ก-ค
ถึง	1. เชื่อมประโยคที่มีความหมายขัดแย้งกัน	—	ก-ค	ค-ก-ค
	2. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเหตุและผล	—	ค-ก	ค-ก
เท่า, ทว่า	เชื่อมประโยคที่มีความหมายตรงข้ามกัน	ค-ก	ค-ก	ค-ก
	1. เชื่อมประโยคที่มีความหมายคล้ายตามกัน	ค-ก	ค-ก	ค-ก
ทั้ง	2. เชื่อมประโยคที่มีความหมายขัดแย้งกัน	—	—	ก
	1. เชื่อมประโยคที่มีความหมายขัดแย้งกัน	ค-ก-ค	—	—
มิ	2. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเงื่อนไข	—	—	—
	หรือที่แสดงความหมายสมมุติ	ค-ก-ค	ค-ก	—

คำ สันธาน	ที่ใช้	สุโขทัย	อยุธยา	ปัจจุบัน
เพราะ	เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเหตุและผล	ค-ก-ค	ค-ก-ค	ค-ก-ค
เพื่อ	1. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเหตุและผล 2. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางความมุ่งหมาย	ค-ก-ค ค	ค-ก ค	— ค-ก
เมื่อ	1. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเวลา 2. เชื่อมประโยคที่แสดงเงื่อนไขทางเวลา	ค-ก-ค ก-ค	ค-ก-ค ก-ค	ค-ก-ค ค-ก-ค
แม้, แม้	1. เชื่อมประโยคที่มีความหมายขัดแย้งกัน 2. เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเงื่อนไขหรือที่แสดงความหมายสมมุติ	ค-ก ค-ก-ค	ค-ก ค-ก-ค	ค-ก-ค —
แต่	เชื่อมประโยคที่มีความหมายคล้อยตามกันหรือแสดงเหตุการณ์ต่อเนื่องกัน	ค-ก	ค-ก	ค-ก
แล้ว	เชื่อมประโยคที่แสดงเหตุการณ์ต่อเนื่องกัน	ค-ก	ค-ก	ค-ก
ส่วน	เชื่อมประโยคที่กล่าวถึงสิ่งต่างกัน บุคคลต่างกันหรือเหตุการณ์ต่างกัน	ค-ก	ค	ค-ก
เทียบ	เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเหตุและผล	ค-ก	—	—
เหตุ	เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันทางเหตุและผล	ค-ก-ค	ค-ก-ค	ก-ค
อนึ่ง	เชื่อมประโยคที่คล้อยตามกัน	ค	ค	ค
อีก	เชื่อมประโยคที่คล้อยตามกัน	ค-ก	ค	ค-ก

ประการที่สี่ ตำแหน่งของคำสันธานที่ปรากฏในสมัยสุโขทัย อยุธยา และปัจจุบัน สรุปได้ว่า คำสันธานจะปรากฏอยู่ต้นประโยคเชื่อมเสมอ ยกเว้นคำว่า ก็ และ จึง ถ้าประโยคเชื่อมมีประธาน ก็ และ จึง จะปรากฏอยู่หลังประธาน ฉะนั้น ถ้ากลุ่มคำสันธานที่มี ก็ หรือ จึง ปรากฏร่วมด้วย เช่น แต่ก็, แลจึง, แล้วก็, แล้วจึง ถ้าประโยคเชื่อมไม่มีประธาน ก็จะอยู่ต้นประโยคเชื่อม แต่ถ้าประโยคเชื่อมมีประธาน กลุ่มคำสันธานเหล่านี้ก็จะขนาบประธาน โดยที่ ก็ หรือ จึง จะอยู่หลังประธาน

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้ศึกษาสันธานที่ปรากฏในสมัยสุโขทัย และอยุธยา แล้วจึงนำมาเปรียบเทียบกับสมัยปัจจุบัน สันธานที่ไม่ปรากฏในสมัยสุโขทัย และอยุธยา แต่ปรากฏในปัจจุบันจะไม่อยู่ในขอบเขตของการวิจัย ผู้วิจัยพบว่า ปัจจุบันมีสันธานที่ใช้เชื่อมประโยคต่าง ๆ อีกเป็นจำนวนมาก จึงคิดว่าน่าจะมีการเก็บรวบรวมคำสันธานที่ปรากฏในปัจจุบัน แล้วศึกษาวิธีการใช้ แยกไว้เป็นประเภทต่าง ๆ เพื่อจะได้ทราบว่า สันธานต่าง ๆ ที่ปรากฏในปัจจุบันมีที่ใช้อย่างไร ใช้เชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันในทางใดบ้าง หรือเชื่อมประโยคที่มีความหมายอย่างไร

อีกประการหนึ่ง ผู้วิจัยได้ศึกษาสันธานเริ่มตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงรัชกาล - พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ปลายรัชกาลที่ 3 ก่อนรัชกาลที่ 4 เป็นช่วงที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านภาษา คือ เริ่มมีการใช้ภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาอังกฤษ จึงคิดว่าน่าจะศึกษาให้ลึกซึ้งเกี่ยวกับสันธานในช่วงเวลาดังกล่าวจนถึงปัจจุบัน เพื่อจะได้ทราบว่า สันธานที่มีใช้ในปัจจุบันเป็นจำนวนมากนั้น ได้รับอิทธิพลมาจากภาษาต่างประเทศหรือไม่ ถ้ามี มีคำอะไรบ้าง ใช้เชื่อมประโยคที่มีความหมายอย่างไร หรือเชื่อมประโยคที่สัมพันธ์กันในทางใด ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบอีกแห่งหนึ่ง

นอกจากนี้ จะเห็นได้ว่า ปัจจุบัน คำอธิบายเกี่ยวกับสันธานในตำราเก่ายังมีข้อแตกต่างกันอยู่มาก (ในตำราหลักภาษาไทยที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน สันธาน นอกจากจะใช้เชื่อมประโยคแล้ว ยังอาจใช้เชื่อมคำได้อีกด้วย) ดังนั้นถ้าหากมีผู้สนใจจะศึกษาสันธานในภาษาไทยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นโดยอาศัยวิทยานิพนธ์นี้เป็นแนวทาง ก็จะได้มีความเข้าใจเกี่ยวกับสันธานตรงกัน และได้ความรู้เกี่ยวกับการใช้คำสันธานต่าง ๆ ในภาษาไทยได้ดียิ่งขึ้น